

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülete

1085 Budapest, Ráday utca 28.

XI. évfolyam 2014/4. sz.

■ Maga az Isten Fia, a minden időknél előbb való, a láthatatlan, a fel-foghatatlan, a test nélküli, a kezdettől való kezdet, a világosságból való világosság, az élet és a halhatatlanság forrása, az ősminta lenyomata, a lezárt pecsét, a mindenben hasonlatos képmás, az Atya végzése és terve, ő maga jön a képmáshoz, az emberhez, a test kedvéért testet ölt magára, lelkem miatt értelmes lélekkel egyesül, hogy a hasonló a hasonló által támadjon életre. A bűn kivételével vállal mindent, ami emberi. Szűztől fogantatott, akinek testét és lelkét a Szentlélek tisztának megóvta. (Úgy illett, hogy tisztelet érje a szülést, és a szüzesség méltósága is kiemelkedjék.) Isten létére fölvette az emberséget, összeegyeztette a két ellentétet, a testet és a lelket, amelyek közül az egyik az istenséget adta, a másik kapta.

Másokat gazdaggá tesz, önmaga szegénnyé lesz: magára veszi ugyanis testem nyomorúságát, hogy elnyerjem is-

tenségének gazdagságát. A teljesség birtokosa kiüresíti önmagát: egy rövid időre lemond dicsőségéről, hogy teljességéből részt kaphassak.

A jósnak micsoda gazdagsága ez? Micsoda titokzatos viselkedés velem szemben? Isten képét öltöttem magamra,

de nem vigyáztam rá. Ő pedig magára öltötte testemet, hogy a

képmásnak üdvösséget, a testnek halhatatlanságot hozzon. Másodszor is közösséget vállalt velünk, méghozzá az elsónél sokkal kiválóbb módon.

Úgy kellett, hogy az Isten által fölvelt emberség hozza meg az embernek a szentséget, így hatalmával legyőzte zsarnokunkat, hogy megszabadítson, és magához visszavezessen minket a közbenjáró Fiú által, aki mindezt az Atya dicsőségére tette, hiszen

szemmel láthatóan mindenben az ő akaratához alkalmazkodott.

Nazianzoszi Szent Gergely
püspök szónoklataiból

Egyház – Kultúra – Tudomány

Beszámoló Pauer János székesfehérvári püspök emlékkonferenciájáról

A Székesfehérvári Egyházmegye rendezésében 2014. szeptember 26-án került sor az Egyház – Kultúra – Tudomány című emlékkonferenciára, amelynek keretében Pauer János (1814-1889) püspök születésének 200., halálának 125. évfordulójáról emlékeztek meg. A konferencia három előadása bemutatta Pauer székesfehérvári ásatásokban játszott szerepét, akadémiai pályafutását és az inkunábulumaiban fellelhető festett kódextörödékeit.

A megemlékezés Spányi Antal megyés püspök köszöntőjével kezdődött, melyben bemutatta elődjének példamutató egyéniségét, a papjaival törődő főpásztort és a kiváló egyházkormányzót, szervezőt.

Mentényi Klára művészettörténész, *Pauer János és a székesfehérvári ásatások* címmel tartott előadásában beszámolt az 1848-ban felfedezett királysírról, amelyről Pauer kiderítette, hogy III. Béla és felesége, Antiochiai Anna nyughelye. Későbbi ásatások során is felbukkant a tudós pap neve. 1862-ben egy fehérvári ház építése során kőfaragványok kerültek elő. Pauer ennek hatására indította meg az ásatásokat, személyesen is követve azok alakulását. Mindezek mellett tudományos munkái is születtek ebben a témában.

Pauer János tudományban elért eredményeit a MTA is elismerte, ezt bizonyítja, hogy 1858-ban felvette levelező tagjai közé. Ez volt a témája Kerny Terézia, művészettörténész *Pauer, az akadémikus* című előadásának. Ebben kiemelten foglalkozott a püspök akadémiai székfoglalóján elmondott

előadásával, az *Ösök Emléke*: Vagyis szerette-e a magyar nemzeti történetét? Voltak-e hajdan évkönyvei?-vel. Ez egy östörténeti témájú értekezés, amelyben Pauer Thuróczy János alapján feltételez egy 14. századi krónikát. Ma már tudjuk, hogy ez tényleg létezett: ez a Képes Krónika.

A konferencia záró előadását Tóvizi Ágnes tartotta, *Festett kódextörödékek Pauer János inkunábulumaiban* címmel. A főpásztor régi könyvek iránti érdeklődése igen erőteljes volt, ezt bizonyítja, hogy a könyvtár ősnymatványyaiból 455 biztosan az ő szerzeménye. Ezen ősnymatványokban találták meg az öt nagyobb és két kisebb iniciálét, amelyeket a 15. században készítettek és másodlagosan illesztettek be a könyvekbe. Ezek közül az egyik egy díszes 'G' iniciálé, amely Szent Ferenc trónoló alakját ábrázolja az angyali karok körében. A képen jól olvasható Cristoforo Cortese szignója. A kor kiváló miniátorától a székesfehérvári könyvtáron kívül Párizsban és egy olasz magángyűjteményben őriznek további alkotásokat.

A másik négy nagyméretű iniciálét ugyanaz a kéz festette. A négy betű a következőket ábrázolja: 'O' iniciálé Péter apostol alakjával, 'L' iniciálé a karjait a mellén összekulcsoló prófétával, 'U' iniciálé egy másik prófétával, aki egyik kezével a fejét támasztja, másikkal felfelé mutat, végül a negyedik 'M' iniciálé szintén egy prófétát ábrázol íjjal a kezében. Az iniciálék vizsgálata alapján Tóvizi Ágnes arra a következtetésre jutott, hogy egy Velencében működő miniátor, az úgynevezett San Michaela a Murano mester körét idézik fel.

Mindezek mellett szó volt a kéziratok katalógizálása közben újonnan előkerült

diszítésekről, amelyek szintén Murano mester stílusában készültek. Korábban azért nem figyeltek fel rá, mert ezt a könyvtár egyik – feltehetően a 16. századból származó – antifonáléjába ragasztották be.

Az emlékülés jól rávilágít arra, hogy Pauer János élete és munkássága kiemelkedő jelentőséggel bír nemcsak a katolikus egyház életében, hanem a magyar kultúrában is. Azt gondolom, hogy nélküle intézményünk sokkal szegényebb lenne.

Stempely Irén

Székesfehérvári Püspöki Könyvtár

Fotó: Lakata Pál

Ars Sacra Fesztivál a Pápai Református Gyűjteményekben

■ Az idei évben első alkalommal rendhagyó kulturális eseményhez csatlakozott intézményünk, amelyben könyvtár, levéltár és múzeum szoros szimbiózisban éli mindennapjait. Igyekszünk minden lehetőséget kihasználni, hogy minél szélesebb körben kapcsolódhassunk be a kulturális vérkeringésbe. Örömmel vettük a „hívó szót” és álltunk az Ars Sacra Fesztivál missziója mellé, amely a keresztyén kultúrkörhöz tartozó szakrális művészet értékeire, kulturális örökségünk vallási emlékeinek megismerésére, gazdagságára, szépségeire hívja fel a figyelmet. Az eseményen dr. S. Lackovits Emőke néprajzkutató és egyben a pápai egyházművészeti kiállítás kurátora invitálta az érdeklődőket egy lebilincselő,

sokszínű tárlatvezetésre. A folyosó tárlóit végigjárva a dunántúli reformátusság vallástörténeti hagyatékával, liturgikus tárgyaival, keletkezésük történetével és a protestáns hagyománnyal ismerkedhetünk meg mélyrehatóan. Az előadásban többek között szó esett a magyar református egyházra jellemző sajátos díszítőművészetről, a díszítések szimbolikájáról, növényi és állati jelképekről, valamint ezek bibliai összefüggéseiről. Ehhez kapcsolódóan a történeti könyvtárterünkben, múzeumi kézműves foglalkozás keretében készítettünk református jelképet ábrázoló medált, melyen a pelikán, a Kálvin-csillag, illetve Isten Báránya elevenedik meg. A délután során az érdeklődőknek lehetőségük nyílt a pápai református

templom, és annak tornyából látható csodálatos panoráma megtekintésére is. Véleményünk szerint, aki meghallva a „hívó szót” eljött és velünk töltötte ezt a tartalmas délutánt, nemcsak élményekkel gazdagon, hanem lélekben felemelkedve, feltöltődve térhetett haza. Noha ez a rendezvény korántsem vonzott annyi érdeklődőt, mint más tömeg-kulturális esemény, mégis úgy gondoljuk, hogy szükség és egyben igény is van vallási emlékeinkhez kapcsolódó hasonló rendezvényekre. Fontos, hogy szavunkat hallatva észrevegyenek, felfigyeljenek

ránk, továbbvigyük keresztény hagyományainkat ápolva őrizzük a ránk bízott értékeket. Ugyanakkor nem titkolt szándékunk az sem, hogy minden lehetséges módszerrel igyekezzünk az embereket becsalogatni a gyűjteményekbe, hogy megérintse őket a könyvtár hangulata és rácsodálkozzanak arra a sok-sok értékre, tudás- illetve információanyagra, amit mi, egyházi könyvtárak és múzeumok őrzünk.

*Halászné Kapcsándi Szilvia
könyvtáros, múzeumpedagógus*

Ars Sacra Fesztivál a Piarista Könyvtárban

A Piarista Központi Könyvtár Kincsei

(Piarista Központi Könyvtár rendezvénye: A Piarista Központi Könyvtár kincsei:

2014. szeptember 24-25. 17.00 és 18.00 óra – prezentáció és vezetés

Társrendezvények a Piarista Múzeumban: I. világháborús emlékkiállítás – Numizmatikai bemutató: az ógörög statéroktól a magyar tallérokig – A piaristák és a barokk)

A 2007 óta megrendezett Ars Sacra Fesztiválon idén először vett részt a Piarista Központi Könyvtár (és Múzeum). Mivel nem nyilvános könyvtárként működünk, szerettük volna a lehetőséget megragadni, hogy a látogatók betekintést nyerhessenek a könyvtárban őrzött kincseinkbe, ízelítőt kapjanak muzeális könyveinkből. Célunk az volt, hogy egy prezentáció, majd egy könyves bemutató segítségével átfogó képet adjunk a könyves kultúra fejlődéséről, a könyvnyomtatás megjelenésétől kezdve az 1800-as évekig,

egyaránt a teológia, a human- és a természettudományos területekre.

A kiállítást prezentációval kezdtük, melynek anyagába 1500 előtti kiadványaink közül Temesvári Pelbárt, Jacobus de Voragine, Pli-

nius, Thuróczy János műveit választottuk. Az 1600 előtti könyveink közül több nemzeti nyelvű Bibliát, Heltai Gáspár, Pedanius Dioscorides növényteni és Konrad Gesner állattani művének egy-egy jellemző részletét mutattuk be. A magyar szerzők Magyarországon kiadott művei (RMK) mellett különféle metszetes könyvek is a prezentáció anyagát gazdagították.

A kiállítás egyik központi darabja a könyvtárunkban őrzött két kódex egyike, a Concordantiae caritatis volt. Az 1413-ból fennmaradt mű az egyik leggazdagabban illusztrált kódex, ó- és újtestamentumi illusztrációk mellett természeti képek „konkordanciájával”. Az RMK-anyag mellett különféle metszetes könyvek is a bemutatóba kerültek.

Igazodva az Ars Sacra témaköréhez, könyvtárunk kincseiből válogattunk néhány korai vallásos életet bemutató metszetet is. A 17. századi bűnbocsánatért könyörgő címlap, az erények virágos kertje, a mennyország vizionálása, ördögábrázolások a korai vallásos életnek egy-egy apró mozzanatába nyújthattak betekintést.

Rendezvényünket – melyen mindkét nap két-két csoportot vezettünk – 33 látogató tekintette meg. Eljöttek könyvtáros kollégák is, de a többség inkább a 2011-ben a Mik százth térről a Piarista közbe költözött – egyelőre elsősorban nem a nyilvánosság igényeit kiszolgáló – új könyvtárra, annak kialakítására volt kíváncsi.

Bízunk benne, hogy kiállításunk – bemutatott könyveinken keresztül – felkeltette az idelátogatók egyházi kultúra, műveltség iránt való érdeklődését, új nézőpontot adott, gondolatokat ébresztett.

*Baranyay Zsófia és Horváth Hajnalka
Piarista Központi Könyvtár*

ÚJDONSÁG

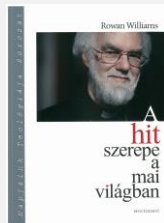
Vassányi Miklós, Sepsi Enikő, Voigt Vilmos (szerk.)

A spirituális közvetítő

Károli Gáspár Református Egyetem : L'Harmattan

Budapest, 2014.

ÚJDONSÁG

Rowan Williams

A hit szerepe a mai világban

Bencés Kiadó

Pannonhorma, 2014.

K2 Kísérleti műhely: Digitalizálás és elektronikus hozzáférés

2014. október 8-án a K2 kísérleti műhely rendezésében, az Országos Széchényi Könyvtárban részt vettem a Digitalizálás és elektronikus hozzáférés című konferencián.

A konferencia Kezdetén Lovas Lajos, a Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet főigazgatója beszámolt az általa vezetett intézmény digitalizációs tevékenységéről, illetve bemutatta azt a tömegesen digitalizált gyűjteményt, amely most már a MaNDA adatbázist gyarapítja. A monumentális munkának elenyésző része könyv, jelentősebb része muzeális tárgy, műtárgy, lelet, felvétel, fénykép stb. Lovas Lajos a jövőbeli fejlesztéseket, terveket is vázolta, amelyek között szerepel az OSZK-val való együttműködés az ELDORADO-projekt keretében, a Digitális Kulturális Kataszter működésének és a hosszú távú megőrzés feltételeinek kiépítése, a MaNDA adatbázis megújuló felülete új szolgáltatásokkal, illetve az Online magyar filmek mozija. Továbbá említette, hogy Ózdon egy többfunkciós közösségi tér, digitális kultúra módszertani központ épül.

Káldos János (az Országos Széchényi Könyvtár Különgyűjteményi Igazgatóság igazgatója) bemutatta, hogy eddig milyen mértékben valósult meg a magyar kulturális örökség digitalizálása Magyarországon. Ugyan jelenleg elég lassú ütemben halad a digitalizálás, de a mostani átfogó, országos tervek szerint ez a folyamat a jövőben jelentős mértékben felgyorsul. Ez ugyan hatalmas adatmennyiség tárolását fogja igényelni, azonban a technika gyors fejlődése miatt a múltban és jelenleg ta-

pasztalt tárhelykapacitás-gondok a későbbiekben valószínűleg már nem okoznak problémát.

Ezután Bánki Zsolt, a Petőfi Irodalmi Múzeum könyvtár-informatikai főosztályvezetője tartott előadást. A digitális bevándorlók és bennszülöttek korában megváltoznak a kultúrafogyasztási szokások. Az internetes világ és a jelen társadalom új elvárásokat támaszt, melyben nagy feladat vár a könyvtárakra, a múzeumokra. Új kreatív tartalmakat létrehozó „kreatív iparra” van szükség, amely tele van élmény alapú szolgáltatásokkal, interaktív terekkel, digitális tartalmakkal.

Az elmélet alátámasztásaként, illusztrációjaként megismerkedhettünk az okostelefonos GUIDE@HAND idegenvezető alkalmazással, melynek segítségével Ottlik Géza Hajnali háztetők című regénye kapcsán irodalmi sétát tehetünk az 1930-as évek Budapestjén.

Sándor Ákos, a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtárának osztályvezetője a magyarországi digitalizáció egyik sikereként a szegedi Dél-magyarország című napilap 1910-től 1945-ig kiadott lapszámai digitalizálásáról, illetve online hozzáférhetőségének megvalósításáról beszélt. A Dél-magyArchiv-projekt lépéseit videón rögzítették, így a kezdetektől részletesen végigtekintethettünk a teljes projekt minden állomásán: az egyes oldalak szkennelésétől kezdve az összes apróbb feladaton keresztül az online közzétételig minden kisebb lépést is láthattunk. A rendkívül tanulságosan összeállított anyagot Sándor

Ákos kommentálta. Véleményem szerint az előadást és videót – akinek digitalizálási tervei vannak – érdemes volna megtekinteni és meghallgatni.

Az esemény zárásaként Burmeister Erzsébet, a Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeumának főigazgatója beszélt a Borsod-Abaúj-Zemplén megye

iparainak történetét feldolgozó Borsodi Ipari Képtárházról.

Ez a beszámoló az alábbi cikk felhasználásával készült: http://mandarchiv.hu/cikk/3334/Kirandulas_a_digitalis_jovobe_es_a_zettabyteok_vilagaba

Tegzes Béla
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

E-KÖNYV, E-OLVASÁS

Konferencia az Eötvös Loránd Tudományegyetemen

2014. október 15-én az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Könyvtár- és Információtudományi Intézete (ELTE BTK KITI) konferenciát szervezett E-könyv, e-olvasás címmel. A rendezvény kapcsolódott az Országos Könyvtári Napok Okoskönyvtár tematikus napjához.

A szakmai napot dr. Orlovsky Géza tudományos dékánhelyettes nyitotta meg, aki hangsúlyozta: a könyv a bölcsészettudományi kar legfontosabb eszköze, éppen ezért fontos az e-book szerepéről való diskurzus az épület falai között.

Bíró Albert, a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács (NHIT) Szakértői Tanácsadó Testület elnöke köszöntőjében a fiatalok internetezési szokásairól beszélt. Az új – Y és a Z – generáció az internetet tekinti az elsődleges információközegnek, ahol könnyen, gyorsan és kényelmesen keresgélhet a szövegek között, gyakran már a könyvtárak tartalmát is elérheti,

letöltheti otthonról. A fiatalok viszonyulása a könyvekhez erősen megváltozott, ezzel együtt a könyvolvasási szokásaik is átalakultak. Ennek ellenére érdekes azonban, hogy Magyarországon a felhasználók csupán 5 százaléka hajlandó fizetni az e-könyvekért. Bíró Albert az NHIT céljai között az alábbiakat határozta meg:

az információs, digitális társadalom fejlesztése, valamint a munkafolyamat különböző szereplőivel a szakmai párbeszéd elindítása és koordinálása.

Dr. Kiszl Péter, az ELTE BTK KITI intézetigazgatója szintén köszöntötte a résztvevőket. Bevezetőjében kiemelte: a szakmai nap a tanszék törekvését mutatja, hiszen lehetőséget próbál teremteni arra, hogy megismerkedjen a szakma a jövő könyvtárhasználó nemzedékével. Az ELTE intézményeinek mindenkor célkitűzése, hogy olyan aktuális bölcsészettudományi témákról tartsanak konferenciát, melyek a

kor kihívásainak megfelelnek. Éppen ezért választották a szakmai nap témájául az E-könyv, e-olvasás témakörét.

A köszöntők után kerekasztal-beszélgetés következett dr. Kerekes Pál, az ELTE BTK KITI docense koordinálásával. A beszélgetés Békés Márton történész, szerkesztő rendkívül provokatív gondolatával indult: az „e-book merénylet a könyvkultúra ellen”. Ezután vita bontakozott ki Békés Márton és a könyves szakma különböző képviselői között.

A vélemények közül néhány:

Dr. Kerekes Pál megfogalmazta: az elektronikus könyvek köré az internet segítségével nagyon könnyen szerveződnek közösségek, továbbá nagyon fontosnak tartja, hogy a magyar nyelvű olvasóközönség a világ bármely pontján, teljesen ingyen töltheti le a huszadik századig bezárólag a magyar szépirodalmi alkotásokat a Magyar Elektronikus Könyvtár felületéről. Káldos János, az Országos Széchényi Könyvtár Különgyűjteményi Igazgatóságának igazgatója elmondta, érti Békés Márton ellenvetéseit, de nem ért velük egyet. Dr. Fodor János, az ELTE BTK KITI adjunktusa szerint nem lehet nem észrevenni a paradigmaváltozást. Az internet okozta társadalmi változásnak csak nagyon kis része az e-könyv, azt azonban fontos leszögezni, hogy az e-könyv bevezetésével a világ nem szegényedik, hanem gazdagodik.

Sándor Júlia, az ELTE Eötvös Kiadó projektvezetője elmondta, azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a papíralapú könyv kiadás egyre nehezebb helyzetbe kerül, főleg azért mert a tudományos műveket felhasználók jó része „potya-

utassá” válik az interneten, és nem fizet a könyvekért. Véleménye szerint erre megoldást kell találni, és az e-könyveknél ugyanannyira figyelni kell a színvonalas kiadásra, mint a papíralapú könyveknél.

Molnár József, a PC World főszerkesztője szerint az a fontos, hogy az emberek megtalálják, mire vágnak, és a technológia csupán kiszolgálja a vágyaikat. Szerinte a nyomtatott és a digitális tartalom nem lehetetleníti el egymás helyzetét, hanem kiegészíti egyik a másikat. Egyrésről az e-könyv előnye, hogy lényegesen könnyebb és olcsóbb létrehozni, de ezzel együtt felértékelődnek az igényesen tördelt, szerkesztett és lektorált, korrektúrázott művek. Ezért mindig lesz szükség kiadókra, akik a rengeteg tartalomból kiválogatják, mit érdemes olvasni az embereknek.

Dr. Dippold Péter, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtárának igazgatója szerint az e-könyvek elterjedésével a kötetek sokkal fontosabbá fognak válni mint ma, amikor szuvenírként is veszünk könyveket, melyeket talán el sem olvasunk.

A beszélgetést Dr. Kerekes Pál gondolatai zárták, aki ugyan nyitva hagyott kérdéseket, de a szünet után – a rendkívül megfogyatkozott közönség számára – konkrétan bemutatott néhány e-book olvasót, illetve arra is mutatott több példát, hogyan válhat az e-könyv közösségteremtővé.

Ez a beszámoló az alábbi cikk felhasználásával készült: <http://www.edupress.hu/hirek/index.php?pid=egycikk&HirID=31746>

*Tegzes Béla
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára*

ELDORADO

műhelybeszélgetés az Országos Széchényi Könyvtárban

Hírlevelünk is beszámolt korábban az országos, komplex digitális szolgáltatási rendszer kiépítését előirányzó projektről, az ELDORADO-ról (**E**lektronikus **D**okumentumküldés **O**rszágos **R**endszere, **A**datbázisa és **D**okumentumtára).

A projekthez kapcsolódóan több műhelybeszélgetésre került sor országszerte az utóbbi hónapokban. Az Országos Széchényi Könyvtárban október 13-án nagyszámú résztvevővel zajlott le műhelybeszélgetés.

Az ELDORADO rövid bemutatása mellett öröndetes módon vita jellege is volt a rendezvénynek. A könyvtárak képviselői számos releváns kérdést vetettek fel a

megvalósítással kapcsolatban, amelyre a projekt munkatársai részletekbe menően válaszoltak. A felvetett kérdések kapcsán azonban az is megfogalmazódott, sok konkrétum még nem tisztázott, sokat kell még alakulnia, formálódnia az ELDORADO-nak, amelynek próbahasználatára már elkezdődött.

Az ELDORADO partnerkönyvtári tájékoztatóját elektronikus úton eljuttatták a könyvtárakhoz, illetve tájékoztató anyagok érhetőek el a <http://www.oszk.hu/eldorado/dokumentumok> internetcímen.

Flier Gergely

Sapientia Szerzetesi Hittudományi

Főiskola Könyvtára

Jubileumi konferencia:

Tudomány és kutatás a Klimo Könyvtárban

2014. október 16-17. között nagy sikerrel zajlott a Pécsi Tudományegyetem Klimo Könyvtárának jubileumi konferenciája, mely a könyvtár alapításának 240 éves évfordulóján az intézményhez kötődő tudományos kutatások eredményeiből válogatott. A konferencia résztvevőit Dr. Udvardy György pécsi megyéspüspök, valamint a Pécsi Tudományegyetem rektora, Dr. Bódis József köszöntötte. Dr. Fischerné dr. Dárdai Ágnes, a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont igazgatója az egyetemi könyvtár nevében köszöntötte az előadókat

és a hallgatóságot, valamint tolmácsolta Hoppál Péter, kultúraért felelős államtitkár üdvözlő szavait.

A két nap folyamán hat szekcióban (Könyvtártörténet, Oktatás- és művelődéstörténet, Jog- és hadtörténet, Irodalomtudomány, A könyvtár történetéhez kapcsolható pécsi személyek, Történettudomány) **27 előadást** hallhattak **28 előadó**

tolmácsolásában a megjelentek. Az elhangzott előadások a Klimó Könyvtár történetéhez, illetve az itt található könyv- illetve kéziratok anyag újabb kutatásaihoz kapcsolódtak.

forrás: internet

Az I. világháború kitörésének 100. évfordulójára emlékeztünk Kalocsán

2014. november 4-én az Érseki Kincstár előadótermébe hívtuk az érdeklődőket „Hitélet az I. világháborúban” című rendezvényünkre, amelynek keretében a résztvevők a korszak lelki-, irodalmi-, levéltári és tárgyi emlékeiből is ízelítőt kaptak. A megemlékezés Prohászka Ottokár gondolatainak felidézésével kezdődött. Prohászka Ottokár háborúról alkotott gondolatai a hívó ember és a háború viszonyát mutatják meg. Az írásrészleteket *Leányfalusi Vilmos*, a Főszékesegyház karnagya idézte föl. Prohászka Ottokár gondolatai után *dr. Bábel Balázs* érsek úr Gyóni Géza, az I. világháború költőjének költészetét ismertette és elemezte. Gyóni Géza egyébként a Dabas melletti Gyón szülötte, akárcsak érsek atya, aki

mondandóját versrészletek szavalásával tette élményszerűbbé. Ezt követően *Dr. Lakatos Andor* levéltárvezető tartott előadást az első világháborús kalocsai levéltári források feltárásáról.

A továbbiakban filmvetítés következett, amely a Főszékesegyházi Könyvtár fotógyűjteményének érdekesebb darabjait mutatta be. A zenei aláfestést régi katonanóták, valamint Mozart Requiem-jének részletei adták. A megemlékezést a tárlókban korabeli újságokból, dokumentumokból, a falakon a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmezejében található I. világháborús emlékművek fotóiból összeállított kiállítás tette teljessé.

Grócz Zita
Főszékesegyházi Könyvtár
Kalocsa

Beszámoló a MOKKA-R közgyűlésről

2014. november 14-én, hétfőn, az MTA KIK 2. emeleti konferenciatermében tartotta éves közgyűlését a MOKKA-R. Keveházi Katalin elnök beszámolt arról, hogy rendeződött az OSZK és a MOKKA-R kapcsolata, így várhatóan 2015 márciusától folytatódik a tagkönyvtárak muzeális rekordjainak feltöltése a MOKKA-R-be. Az OSZK befizette a CERL – tagdíjat. A Hand Press Book nemzetközi régi könyves adatbázis ezáltal újra elérhető lesz azokban az egyházi könyvtárakban, amelyek már korábban megkapták a hozzáférés lehetőségét az OSZK-tól. A közgyűlés további részében Monok István, az MTA KIK főigazgatója tartott előadást a Kárpát-medencei könyvkultúra feldolgozásának újabb eredményeiről és a távlati tervekről. A muzeális anyag feldolgozása a TÁMOP-keretében előrehaladt a határon túli, elsősorban erdélyi egyházi könyvtárakban. A megújuló Eruditio-MOKKA-R adatbázisról – Hubert Gabriella, EKE elnök meghívására – Monok István várhatóan előadást tart az EKE 2015. júniusi konferenciáján is. Jelenleg is már mintegy 350.000 rekordban kereshetünk a <http://koraujkor.ek.szte.hu> címen, vagy a közelmúltban indult *Obeliscus*-ról, a koraujkor szakmai honlapjáról (www.obeliscus.hu). A régi könyves katalógus és olvasmánytörténeti adatbázis az oldal Műhely menüpontja alatt, az Adatbázisokra, ezen belül a Bodza-katalógusra kattintva érhető el.

Az *Obeliscus*-t a tagkönyvtárak képviselőinek Monok István mutatta be. A szakmai honlap és online folyóirat a koraujkor kutató szakemberek és az érdeklődők számára jött létre. Facebook oldala

segítségével tartalma a tágabb közvéleményhez is eljut. Az online folyóirat nyomtatott formában is megjelenik: számonként 30 példány hagyja el a nyomdát. A szerkesztők szándéka, hogy ez a felület az információk koordinálásával segítse a kutatásokat. A *Műhely* menüpontban a különböző diszciplínák koraujkori kutatóhelyeiről (egyetemi intézetek, akadémiai műhelyek, kutatócsoportok), a hazai- és külföldi ösztöndíj lehetőségekről és a nyertes pályázatokról, a jelenleg támogatott kutatásokról tájékozódhatnak a szakemberek és az érdeklődők. Itt teszik közzé a szerkesztők a hazai- és nemzetközi konferencia felhívásokat is. Az *Obeliscus* honlapján keresztül a kutatás modern forrásai (adatbázisok, digitális gyűjtemények) is elérhetők, köztük a Magyar Evangélikus Digitális Tár. A *Magazin*ban könyvbemutatókról, kiállítás megnyitókról, konferenciákról, új kiadványokról, az aktuális eseményekről szóló beszámolók és híradások kaptak helyet. (Az EKE idén Vácott tartott közgyűléséről és konferenciájáról is jelent meg tudósítás). A honlap nemzetközi kitekintésének egyik példája a *Magazin Ajánlója* is, amely más események mellett külföldi kiállításokra irányítja a figyelmet. Az *Obeliscus* online folyóirat aktuális számában közölt tanulmányok és egyéb írárok mellett a következő lapszám tartalma is olvasható. Minden bizonnyal a folyóirat korábbi számainra is lehet majd keresni az *Archívum* menüpont alatt. Az online folyóirat a tervek szerint a jövőben a honlapon kívül nagyobb digitális adatbázisokban és archívumokban is elérhető lesz. A folyóirat limitált példányszámban megjelenő, nyomtatott változata

kereskedelmi forgalomba nem kerül, de várhatóan hozzáférhető lesz a nagyobb könyvtárak állományában, és a decemberi lapbemutatón is elérhető lesz az érdeklő-

dők számára. Az Obeliscus projekt TÁMOP-pályázat keretében valósul meg.

Borvölgyi Györgyi

*Dunamelléki Református Egyházkerület
Ráday Könyvtára*

SZOMSZÉDOLÁS RELOADED

2014. november 18.

2005-ben szervezte meg az EKE először a Szomszédolás programot. Akkor a nagy egyházak muzeális, de ugyanakkor élő könyvgyűjteményeit látogathatták meg az érdeklődő könyvtárosok. Most eljött az ideje a Szomszédolás újratöltésének.

Az EKE által megszólított könyvtárosok csapata nagy érdeklődéssel fordult az esemény felé. Negyven körüli érdeklődő jött össze a Piarista utca 1. szám alatt, hogy meglátogathassa a Piarista Központi Könyvtárat és a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtárát.

Az a plusz érdeklődés is munkált sokunkban, hogy megnézhessük, mi történt azzal az épülettel, ahol egyetemi éveinket töltöttük, mint az ELTE Bölcsészettudományi Karának valamikori hallgatói.

A lépcsősor nem változott az elmúlt évek során, de azon kívül minden átalakult és megújult. A folyosókat gimnazis-

ták népesítették be, szobrok, festmények díszítik a falakat, beugrókat.

Baranya Péter könyvtárvezető köszöntötte a megjelenteket, majd két csoportra válva indultunk útnak. Az egyik csoport az egyik, a másik csoport a másik könyvtárnál kezdte az ismerkedést, majd egy rövid pogácsaevős, kávézós közjáték után váltottunk. Ennek a beosztásnak az volt a nagy előnye, hogy jutott idő az elmélyültebb ismerke-

désre a könyvtárakkal és hosszabb beszélgetésre a könyvtárosokkal.

Az épület történetét Koltai András mutatta be. Elmentünk a kápolnába is – melyet, mi mint Egyetemi Színpadot ismerünk – s belátható volt számunkra is, hogy bármilyen pompás előadások helyszíne volt a színpad, eredeti, hitéleti funkciójának jobban megfelel.

A csodálatosan gazdag és szépséges Piarista Központi Könyvtár Horváth Hajnalka mutatta be. A könyvtár történetének és állománya jellemzőinek megismerése után nagy élvezettel ismerkedtünk a kódexekkel, az ősnymtatványokkal és az antiquákkal. Már a könyvek, a régi papír illata is olyan a könyvtárosoknak, mint a fűszer, mely jót tesz a léleknek. Hát még az a jó érzés, hogy kézbe is foghattuk a könyveket, hozzáértünk a bőr kötéstáblákhoz, lapozhattuk írástudó elődeink műveit. Biztosan majd' mindenki megnézte az elefánt, a nyest vagy a zsiráf képét és leírását az egyik 18. századi természetrajz könyvben, vagy beleolvasott Rákóczi Ferenc ábécés könyvébe. Hogy ezeken kívül milyen csodák találhatók ebben a régi-új gyűjteményben, arról az érdeklődők tájékozódhatnak majd az UNITAS közös katalógusból, ha ez a könyvtár is bekerül hamarosan a tagkönyvtárak sorába. Addig a ma már fel dolgozott állományrész kereshető a <http://sziklapkk.piarista.hu/index.php> linken.

Azt meg kell jegyezni, hogy a gyönyörű régi gyűjtemény fenntartása és gondozása mellett a könyvtár iskolai könyvtárként szolgálja a középiskola diákjait is, ahogy minden hétköznapi középiskolai könyvtár.

Szerencsére vezetőink nem hagytak magunkra bennünket, mert az épületben el tévedtünk volna. Az egybekapcsolt két intézményt, a Piarista Gimnáziumot és a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolát folyosók labirintusa köti össze, de a tájékozódás embert próbáló munka! Jó, hogy velünk voltak, így aztán biztonság gal mentünk át a másik könyvtárba.

A főiskola könyvtára nem muzeális jellegű, hanem kifejezetten az oktatást és ta-

nulást szolgálja. Ennek ellenére van két kis régi gyűjtemény része is, a Régi Könyvállomány, amely az 1867 előtt megjelent művek gyűjteménye és a min tegy 80 nyelvű Bibliagyűjtemény.

A könyvtárat Török Beáta könyvtárvezető mutatta be. Meghallgattuk azokat a gondokat, amikkel minden könyvtár bajlódik: túl sok könyvre, adatbázisra, folyóiratra lenne szükség, túl sok szolgáltatást kéne nyújtani egyrészt azért, hogy a saját felhasználók elégedettek legyenek, másrészt, hogy megismerjék a könyvtárat a társintézmények hallgatói, használói és dolgozói. Mindezt nyomott költségvetésből és nagy találékonysággal kell megvalósítani, mint mindenhol máshol is. Szerencsére a magyar mellett jelentős idegen nyelvű könyv és folyóirat állománya, hasznos és fontos elektronikus adatbázisai vannak a könyvtárnak, mintegy igazolásául annak, hogy odafigyeléssel és az igények gondos felméréssel megvalósítható a jó és hasznos könyvtár.

A Sapientia Könyvtára már tagja az Unitas közös katalógusnak. Állománya kereshető bárki számára, a könyvtár helyben használata szabad és ingyenes.

Alig valamivel több, mint három órát töltöttünk a Piarista utcában. Bejártuk a régi épületet, a széles folyosókat, a régi lépcsőházat, a két kápolnát és a fedett belső udvart. Az épület varázsa sem volt csekély, de a két egyházi gyűjtemény – történelmi múltjával, más-más szerepével és feladatával – a Szomszédolás új folyamának méltó első állomása volt.

Várjuk a folytatást!

Madarász Katalin

Interpretációk interpretációja. Tudós bibliothecariusok, tudós elődök

Tudományos ülésszak az Országos Széchényi Könyvtárban

2014. november 24.

 Az Országos Széchényi Könyvtár immár 15. éve megrendezett Tudományos Ülésszakjainak sorában az előadók idén azt a finom kapcsolatot vizsgálták meg, amely a forrás, a tudós könyvtáros, muzeológus, egykori szaktudósok és az adott kutatási téma mai állapota között megrajzolható, különös tekintettel a fizikai „beavatkozásból” (foliálás, rendezés, tagolás stb.) fakadó, egymást követő és egymásra épülő interpretációk sorozatára.

A forrásokkal dolgozó kutató alapvető tapasztalata, hogy munkája egykori gyűjteménykezelők, könyvtárosok, intézményi kutatók elsődleges beavatkozásaira, az anyag rendezésére, csoportosítására, olykor akár elsődleges tudományos feldolgozására épül. Rendezetlen anyag vagy gyűjteményrész bármiféle rendezése óhatatlanul valamiféle interpretációt von maga után, amely alapvetően befolyásolja a forráscsoport későbbi tudományos „sorát”, s amelyhez a szaktudósoknak valamilyen formában mindenféleképpen viszonyulniuk kell. Ezt az elsődleges interpretációt pedig az egymást követő generációk szakembereinek egymásra épülő interpretációi követik.

A kérdésfelvetést indokoltta teszi az a történeti diszciplínánál jól megfogható jelenség is, hogy a tudomány egy része már nem magával a tárggyal foglalkozik, hanem a tárgyról alkotott tudománnyal.

Az idei konferencia programja a következő volt:

Plenáris előadás: *Szentmártoni Szabó Géza*: Janus Pannonius lappangó művei nyomában

1. szekció, elnök: *Zsupán Edina*

• *Boreczky Anna*: Miller Jakab Ferdinánd és a padovai óratorony: a Lossai-kódex (OSzK, Cod. Lat. 197.) datálási problémái

• *Tüske László*: „Ha a sors belevájta a karmait...” A metafora a középkori arab stilisztikai hagyományban

• *Bíró Csilla*: Szerző – scriptor – kiadó: Andreas Pannonius Énekek énekek-kommentárjának készülő kritikai kiadásáról

2. szekció, elnök: *Farkas Gábor Farkas*

• *Lauf Judit*: Budai reneszánsz kötetstáblájából előkerült ősnymotványok töredékei (Újabb adalékok a budai könyvkereskedők és könyvkötők történetéhez)

• *Szvorényi Róbert*: Baranyai Decsi János történeti művének (Commentarii de rebus Ungaricis) datálásához

• *Földesi Ferenc*: Ad RMNy 3170

• *Heltai János*: Egy RMK a nagyraktárból. Pareus, David: Collegiorum theologicorum pars altera. Heidelberg 1620.

• Plenáris előadás: *Szilágyi Márton*: Archiválás és kanonizáció (A Kazinczy-hagyaték utóéletének termékeny dilemmái)

3. szekció, elnök: *Boka László*

• *Mikusi Balázs*: „Zemművek, Goethe-szövegekkel, mintegy 782 szám, 376 kötet és füzetben”: Elischer Boldizsár kottagyűjteménye

• *Rózsafalvi Zsuzsanna*: Rédey Tivadar és a Nemzeti Könyvtár

• *Kelemen Éva*: ... szép zöld kötésben ... Az Országos Széchényi Könyvtár Dohnányi-gyűjteménye

• *Sirató Ildikó*: Németh Antal, a Színházterületi Tár könyvtárosa

4. szekció, elnök: *Földesi Ferenc*

• *Horváth Mária*: Esztergomi tud(at)os könyvtáralapító és gyűjteménye

• *Szűts Zoltán Oszkár*: Balkáni gyűjtemény a Nemzeti Könyvtárban?

• *Visy Beatrix*: Fél kézirat, fél siker?

• *Vesztróczy Zsolt*: Történetírás és nemzeti nézőpont. (Szlovák és magyar interpretációk Magyarország történetéről 1863-1875)

A tudományos ülés záró programja egy könyvbemutató volt, melyen az OSZK és a Gondolat Kiadó közös, Bibliotheca Scientiae et Artis című sorozatának (sorozatszerkesztő Boka László) három legújabb kötetét Buda Attila mutatta be. A

könyvsorozat az éves tudományos ülésszakok válogatott, szerkesztett anyagát adja közre. A most megjelent három kötet:

Tér(v)iszonyok és térkép(zet)ek, szerk. Bíró Csilla, Visy Beatrix, Bp. OSZK (2014)

Források és hagyományképek, szerk. Stemler Ágnes (2014)

Esemény és narratíva: történetiség, elbeszélés(ek), interpretáció, szerk. Kötél Emőke, Rainer M. János (2013)

A 2014. november 24-i Tudományos Ülésszak absztraktjai itt olvashatók:

<http://www.oszk.hu/rendezvenyek/2014nov24-tud-ules-absztrakt#horvath>

(forrás: az OSZK honlapja: <http://www.oszk.hu/rendezvenyek/interpretaciok-interpretacioja>)

Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár

BESZÁMOLÓ

a könyvtáros életpályát vizsgáló

és a könyvtáros életpályamodellt kidolgozó munkacsoport tevékenységéről

2014 nyarán felkérést kaptam Fodor Pétertől, hogy az IKSZ delegáltjaként vegyek részt a 2014 őszén felálló, a könyvtáros életpályamodellt kidolgozó szakmai csoport munkájában.

A munkacsoport résztvevői: az MKE részéről: *Bartos Éva*, *Barátné Hajdu Ágnes*, *Kührner Éva*, *Eszenyiné Borbély Mária*, *Redl Károly*, az IKSZ részéről: *Ásványi Ilona*, *Benczekovits Beatrix*, *Fülöp Attiláné*, *Haszonné Kiss Katalin*, *Horváth Sándor Domonkos*, *Nagy Zsuzsanna*. Elnöke: *Barátné Hajdu Ágnes*.

Előzmények: A könyvtáros szakma képviselői 2001-ben foglalkoztak először a

szakmai kerekasztalon a könyvtárosi életpálya alakításának kérdéseivel. Ezen a kerekasztalon, mint az EKE titkára vettem részt. A 2003 és 2007 közötti időszakra kidolgozott *könyvtári stratégia* számos olyan tényezőt (pl. képzés, továbbképzés) figyelembe vett, mely a könyvtáros életpálya alakulását befolyásolja. Mindezekre titkárként és elnökként igyekeztem felhívni a kollégák figyelmét és – bár egyházi könyvtárosokként nem vagyunk közalkalmazottak – ha ezekben a kérdésekben a véleményünket kérték, elmondtam az egyházi könyvtárosok szempontjait, észrevételeit, melyet az elnökséggel előtte

egyeztettem. 2006 januárjában készült el a *Magyar könyvtárosság etikai kódexe*, melyet a magyar könyvtáros szakmai szervezetek vezetői (köztük az EKE nevében magam is) elfogadott, aláírt. Ez a kódex „mérőöldkőnek” tekinthető a könyvtáros szakmai identitás kialakításában, megfogalmazásában. 2012-ben a magyar könyvtárügyet képviselő két legnagyobb szakmai szervezet (MKE, IKSZ) *Országos Könyvtárügyi Konferenciát* rendezett, melynek célja a szakmát érintő változások feltárása volt, valamint, hogy a szakma képviselőinek széleskörű részvételével megjelölje azokat a kereteket és irányokat, melyek adekvát válaszokat adnak ezekre a változásokra. A konferencián Baranya Péter EKE elnök, mint az egyik munkacsoport vezetőségi tagja vett részt, s jelen voltam magam is. A Konferencia szekcióinak munkája 2013-2014-ben Műhelybeszélgetések formájában folytatódott tovább. 2014-ben egy tervezett konferencia (*Kiszámítható életpálya – OSZK, 2014. november 26.*) kapcsán került elő újra az életpálya ügye.

2014. szeptember 17-én találkozott először a *munkacsoport*, melynek feladata a *kiszámítható könyvtáros életpálya modell kidolgozása*. A csoport a könyvtáros szakmai szervezetekkel és a döntéshozó intézményekkel folyamatosan egyeztetve és a könyvtáros szakma képviselőivel konszenzusra törekedve végzi a munkáját.

Az életpályáról azt gondoljuk, hogy ugyan nem egyenlő a teljesítményértékeléssel, ám hasznos és szükséges egy objektív, összehasonlítható eszközrendszer kidolgozása szakmai identitásunk és előmenetelünk szempontjából.

Az *életpálya elemei* a következők: a társadalmi és szakmai igények szerinti képzés és továbbképzés átalakítása; a telje-

sítményértékelés, minősítés, szabályozott és biztosított előmeneteli rendszer kidolgozása; a bérezés szempontjai megváltoztatásaira tett javaslatok (egységes és magasabb szorzók, teljesítményhez kötött előmenetel).

A szakma *kíváncsai* az életpálya-moddal kapcsolatban: kiszámítható, átlátható, igazságos, objektív és motiváló rendszer kialakítása; az elvárt követelmények és teljesítmények, illetve a kialakított mutatók szervesen kapcsolódjanak a szakma stratégiai céljaihoz; felkészült értékelők kiképzése, akik biztosítják a folyamatos visszajelzést, fejlesztést-fejlődést szolgáló támogatást, tanácsadást; a teljesítményértékelő rendszer folyamatos értékelése, fejlesztése; annak szem előtt tartása, hogy a minősítés hatással lesz/van a humán erőforrás-gazdálkodás számos elemére, pl. kiválasztás, a beilleszkedés megtervezése, karriertervezés, utánpótlásnevelés, szervezetfejlesztés, tehetséggondozás stb.

A munkacsoport mintaként tekint a már elfogadott és a kísérleti szakaszában lévő pedagógus életpálya modellre.

A csoport az elmúlt két hónapban számos elvi határozatot hozott. Ajánlásaik érintik a könyvtárban dolgozó valamennyi kategóriába sorolt munkatársat.

További feladatok: a minősítő eljárások és a szempontrendszer kidolgozása; a pénzügyi és infrastrukturális háttér megteremtése; a továbbképzések tartalmi és formai átalakításának kezdeményezése; a teljesítmények mérhetősége érdekében, szakirányú továbbképzési szakok beindítása; a minősítésre bevont szakértők képzése; a minősítés előtt állók felkészítése; a gyakornoki, mentori rendszer kialakítása; kapcsolatfelvétel a közgyűjteményi, közművelődési dolgozók és más közalkalmazottak hasonló bizottságával ...

A rendszerváltozás óta eltelt 25 évben az egyházi könyvtárosok és könyvtárak újra elfoglalták helyüket az élő könyvtári rendszerben. Ez annak köszönhető, hogy a könyvtárosok szakmai szempontokat szem előtt tartva végeztek munkájukat, és a könyvtárak is szakmai elveken működtek. Napjainkban elmondhatjuk, hogy „számol” velünk mind a könyvtárügy, mind a döntéshozó intézmények, státuszunk mégis sajátságos: az egyházi könyvtárosok nem közalkalmazottak, és bár több szabály irányadó, sok minden nem vonatkozik rájuk, ami a „világi”

könyvtárosokra igen. Éppen ezért – vagy éppen ennek ellenére – fontos, hogy figyeljünk a szakmai trendekre és részt vegyünk a hazai könyvtári stratégia alakításában.

(Az életpálya elemei és a szakma kívánalmai bekezdésekhez forrás: Barátné Dr. Hajdu Ágnes két előadása: *Karrierépítés, minőségi eljárások – élethosszig tartó tanulás és A kiszámítható életpálya. A munkacsoport összegzése*, mely elhangzott a *Kiszámítható életpálya* című konferencián – OSZK 2014. november 26. – az előadások vázlata (diái) olvashatók az MKE honlapján: <http://mke.info.hu/>)

KISZÁMÍTHATÓ ÉLETPÁLYA

rendező: MKE és IKSZ

OSZK, 2014. november 26.

2014. november 26-án Kiszámítható életpálya címmel konferenciát szervezett a két legnagyobb hazai könyvtáros szakmai szervezet, az MKE és az IKSZ.

A konferencia levezető elnöke Kiss Gábor, a zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója volt. Ezután a köszöntők és bevezetők, a témára ráhangoló előadások következtek: Dr. Cseri Miklós az Emberi Erőforrások Minisztériuma Közgyműteményi Főosztálya kultúráért felelős helyettes államtitkára, Bakos Klára a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöke, és Ramháb Mária az Informatikai és Könyvtári Szövetség alelnöke beszélt.

A bevezető előadásokban Nagy Zsuzsanna, a Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtárának főigazgatója, az életpálya-modell munkacsoport tagja *Változó igények, bővülő szerepek – nemzetközi könyvtári körkép* címmel ismertette a külföldi példákat, majd Lóczy Péter, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium szakmai főtanácsosa szövegét *Az életpá-*

lya fogalmáról, az életpálya-modell pilléreiéről, átláthatóságáról. Vizsgálódási módszerekről, eljárásokról, hálóról.

Utána az MKE-IKSZ könyvtáros életpálya munkacsoport tagjainak előadásai következtek: Horváth Sándor Domonkos, a Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér igazgatója: *A papíralapú egzisztenciától a személyre szabott értékelés igényéig: a munkakörök meghatározó szabályozás hatásai huszonkét év tükrében.* Hock Zsuzsanna, könyvtárostanárr, közoktatási szakértő, Veres Pálné Gimnázium: *Önértékelés – életpálya – változó kompetenciák.* Eszenyiné Dr. Borbély Mária adjunktus, Debreceni Egyetem Könyvtárinformatikai Tanszék: *A tanulás szerepe az életpálya-építés során: az iskolarendszerű képzés.* Barátné Dr. Hajdu Ágnes tanszékvezető egyetemi docens, ELTE Könyvtártudományi Tanszék: *A karrierépítés: minősítési eljárások – élethosszig tartó tanulás.*

A konferenciára meghívót és korreferátumokra felkérést kaptak a társszakmák képviselői is,

Kapcsolódási pontok a közgyűjtemények és a közművelődés területén címmel a Pulszky Társaság, a Magyar Levéltárosok Egyesülete és a Magyar Népművelők Egyesületének képviselője tartott korreferátumot.

Végül Barátné Dr. Hajdu Ágnes, az életpálya munkacsoport vezetője ismertet-

te a bizottság eddigi tevékenységét (A ki-számítható életpálya. A munkacsoport összegzése).

(Az MKE vezetősége ígérete szerint a konferencia előadásainak anyag olvasható lesz az MKE honlapján <http://mke.info.hu/>).

Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár

Az 1945 utáni szerzetesség-történet és a kéziratos lelkiségi irodalom

OKGYK szakmai nap Budapesten, a Párbeszéd Házában

„A hazai szamizdatok között nem találhatók vallás- vagy nemzetvédő irományok. Azokat valószínűleg terjesztésük előtt elkobozták.” – idézte Szabó Csaba az OKGYK *Az 1945 utáni szerzetesség-történet és a kéziratos lelkiségi irodalom* téma-megjelölésű szakmai napjának előadója, a Magyar Katolikus Lexikon *szamizdat* szócikkét. A lexikonnak ezt a megállapítását árnyalták, illetve cáfolták a szakmai nap előadásai, számos ellenpéldát is hozva rá.

A november 27-én megtartott szakmai rendezvénynek a jezsuita rend intézménye, a Párbeszéd Háza adott otthont. Mihalik Béla, a rendi levéltár munkatársa köszöntőjét követően Varga Lajos püspök atya, az OKGYK igazgatója szolt a jelenlévőkhöz. A téma fontosságát hangsúlyozta, és azokról a hiányosságokról beszélt, amelyek az állambiztonsági iratoknak az egyháztörténeti kutatásokban való hasznosításában sajnos megvannak. Több konkrét példát is felhozott és rámutatott az állambiztonsági levéltárakban található

anyagok összevetésének szükségességére az egyházi levéltárakban lévő, velük párhuzamosan állítható egyidejű dokumentumokkal.

A bevezetőt követően az első előadás a jezsuita rendhez kapcsolódott: a rend történetét kutató Bánkúti Gábor, a Pécsi Tudományegyetem BTK Modernkori Történeti Tanszékének munkatársa összegezte kutatásainak tanulságait. Ugyan elsősorban a Csávossy Elemér és Pálos Antal személyével kapcsolatos példákon keresztül, ám átfogó képet adott a kutatás nehézségeiről, a források kezeléséről és értékeléséről.

A második előadó volt Szabó Csaba, a Magyar Nemzeti Levéltár – Magyar Országos Levéltár főigazgató-helyettese. Előadásában az egyházi szamizdatirodalom mibenlétét és sajátosságait ismertette, leginkább a Bokor Közösség példáján keresztül.

A szakmai nap harmadik előadását Mózessy Gergelytől (Székesfehérvári Egyházmegyei Gyűjtemény) hallhatták a jelenlévők: a székesfehérvári Cserepes

Péter jezsuita atya, valamint Halász Piusz O. Cist. meghurcolásáról. Utóbbi kéziratban terjesztett művei jó például szolgálnak az egyházi szamizdat-irodalom létre és jellegére vonatkozathatóan.

Az előadásokat követően a házigazdák a jezsuita könyvtár és levéltár megtekintésére invitálták a résztvevőket. A gyűjteményeknek a közelmúltban kialakított korszerű helyszínein kívül Mihalik Béla levéltáros jóvoltából a rend tulajdonában

lévő érdekes és értékes dokumentumokkal is megismerkedhettünk.

Mind a szervezőket, mind a házigazdákat köszönet illeti a színvonalas szakmai rendezvényért, mellyel elősegítették örökségünk, értékeink számbavételét és megbecsülését.

Flier Gergely

Sapientia Szerzetesi Hittudományi

Főiskola Könyvtára

ÚJ SZENTÍRÁS-FORDÍTÁS A BENCÉS KIADÓ GONDOZÁSÁBAN

A pannonhalmi Bencés Kiadó gondozásában megjelent az **Újszövetségi Szentírás új magyar fordítása**, mely **Simon T. László** bencés szerzetes munkája.

A fordítás a szentírástudomány standard görög szövege, a Nestle – Aland Novum Testamentum Graece 28. kiadása (Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart 2012) alapján készült. E kiadás szövege az ún. „katolikus levelekben” mintegy harminc módosítást tartalmaz a modern újszövetségkiadások történetében mérföldkőnek számító 26. kiadás (1979) szövegéhez képest (a 27. csak a szövegkritikai apparátusban hozott változásokat).

A 2014. november 16-án az Új Ember című hetilapban interjú jelent meg a fordítóval (*Az Újszövetség új fordításban. Be-*

szelgetés a fordítóval, Simon Tamás László bencés szerzetessel), ebből idézzük:

— Mikor kezdett el dolgozni az *Újszövetség fordításán*? Mennyi ideig tartott a munka?

Rómában az alapképzésben három részre osztva tanítjuk az *Újszövetséget*: apostoli levelek, szinoptikus evangéliumok és a já-

nosi iratok. 2006-ban immár harmadszor oktattam ezeket a tárgyakat, és ekkoriban kezdtem el dolgozni egy kisebb monográfián a János-evangéliumról. Hogy az olvasónak ne kelljen újra meg újra kézbe vennie a Szentírást, jónak láttam, hogy az evangélium szövegét a kötet végére illesszem. Ezzel bíbelődve jutottam arra a gondolatra, hogy hasznos lenne egy új fordítás. Így önálló kötetek függelékeként

jelet meg a Márk- és a Lukács-evangélium, valamint az Apostolok cselekedetei fordítás. A következő években a munkám mellett, változó intenzitással dolgoztam a fordításon, amely tavaly decemberben készült el. Az egyházjog értelmében a Szentírás-fordítás megjelenéséhez a püspöki konferencia jóváhagyására van szükség. Júniusban kaptuk meg az engedélyt. Időközben a Bencés Kiadó munkatársai példás gondossággal készítették elő nyomtatásra a szöveget. ...

— *Miért gondolta szükségesnek az új fordítás elkészítését?*

Azt hiszem, minél több fordítás kerül az olvasók kezébe, annál jobb. A II. vatikáni zsinat óriási lendületet adott a katolikus szentírástudománynak, s az egzegézis, a bibliai szövegek magyarázata és értelmezése az ökumenikus párbeszédben is rendkívül termékenynek bizonyult. A fordításban egyrészt arra törekedtem, hogy a kortárs szentírástudomány eredményei megjelenjenek a szövegben. Másrészt, mivel a Szentírás-, illetve az Újszövetség-fordításokkal kapcsolatban, úgy tűnik, még mindig szívósan tartja magát az a vélemény, mely szerint bajosan fér össze a pontosság és az olvashatóság, ez a munka arra is kísérlet, hogy megkérdőjelezze e dilemma érvényességét. Természetesen minden fordításnak vannak vitatható megoldásai. Ennek alkalmasint másutt, mint a korábbiaknak.

— *Tartalmaz lábjegyzeteket, szövegmagyarázatot is ez az új kiadás?*

A német, francia, spanyol, olasz s kivált az angol nyelvterületen világosan különb-

séget tesznek a minimális jegyzetanyagot tartalmazó „zsebkiadás,” illetve a szöveget részletesen magyarázó (táblázatokat, térképeket bemutató, egy-egy kulcsfogalomhoz rövid esszéket rendelő) úgynevezett „study Bible” között. Az általam fordított Újszövetség az előbbivel rokonítható: útítársnak és útavalónak szánt zsebkönyv. ... ebben a fordításban az Újszövetség könyveit nem kíséri sem szövegmagyarázat, sem az értelmezés irányát kijelölő jegyzetanyag. A nagy ritkán felfelbukkanó lábjegyzetek is csak a megértéshez elengedhetetlenül szükséges információkat tartalmazzák. Több oka van ennek. Egyrészt a munkám során arra a meggyőződésre jutottam, hogy a Szentírás szövegét körülfutó magyarázatok és utalások labirintusa akadályt jelenthet a szöveggel való közvetlen találkozásban. Másrészt a fordításban arra törekedtem, hogy az – minden esetlegessége ellenére is – önmagában is érthetővé tegye a szerzők üzenetét, pontosabban annak legalább egy – éppen a fordítás révén felszínre kerülő – értelmezését. Végül azért éreztem úgy, hogy mellőzhetem a lapalji magyarázatokat, mert számos kommentár magyarul is könnyen hozzáférhető...

a kötet adatai:

Szerző: Simon T. László

Cím: Újszövetség

Megjelenés: 2014

Oldalszám: 880

ISBN: 978-963-9053-95-3

Megrendelhető a Bencés Kiadó honlapján: <http://www.benceskiado.hu/>

a szerk.

KITEKINTŐ

MEK 20. – EPA 10.

Szokatlan összetételű társaság gyűlt össze 2014. november 14-én az Országos Széchényi Könyvtár dísztermében: írók és újságírók, tudósok és oktatók, informatikusok és könyvtárosok, kismamák és nyugdíjasok jöttek el egy születésnapra – még Franciaországból, Svédországból és Braziliából is. Az összetartó kapocs közöttük a Magyar Elektronikus Könyvtár, az alkalom pedig a MEK elindulásának 20. évfordulója volt, mivel 1994 őszén fogalmazódott meg az az *Ajánlás*, ami az első hazai digitális gyűjtemény „alapítólevelének” tekinthető. Az időszaki kiadványok nyilvántartására és megőrzésére létrehozott Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis szintén jubilált idén: az EPA 2004 augusztusában vált önálló különgyűjteménnyé és kapott saját honlapot. A kerek évfordulók alkalmából egy weboldal is készült (mek.oszk.hu/mek20-epa10), melyen végigkövethetjük a két szolgáltatás fejlődését, és érdekes történeteket, idézeteket is olvashatunk.

A MEK ötlete nem sokkal az internet magyarországi megjelenése után merült fel és kezdetben néhány egyetemi könyvtáros magánkezdeményezéseként, a web elterjedése előtti ún. gopher szervereken működött a szolgáltatás. Szervezeti és saját műszaki háttérrel először az Információs Infrastruktúra Fejlesztési Programtól kapott, majd 1999-ben megalakult a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, és még ugyanebben az évben egy önálló osztály formájában az OSZK-ba került a projekt. A digitalizált vagy eleve digitáli-

A kettős jubileumra készült weboldal

san született, könyvjellegű dokumentumokat gyűjtő MEK (mek.oszk.hu) és a periodikákra szakosodott EPA (epa.oszk.hu) mellé egy harmadik szolgáltatás is társult: a 2007-ben indított Digitális Képtárház (dka.oszk.hu). Mindhárom gyűjtemény alapvetően digitális megőrzéssel, vagyis a valahol már valamilyen digitális formában létező dokumentumok archiválásával foglalkozik, ezt egészítik ki időnként a szponzori, egyesületi, illetve OSZK-s forrásokból célzottan digitalizált tartalmak. A MEK-be például gyakran a szerzőktől vagy a kiadóktól érkeznek a könyvek; emellett a könyvtárosok aktívan gyűjtik a magyar vonatkozású digitális kiadványokat a külföldi intézményi és egyéb honlapokról, valamint a külföldi digitalizáló projektek anyagából. Ezek ellenőrzés és a szükséges javítások után – gyakran többféle formátumba konvertálva – részletes metaadatokkal ellátva kerülnek be a könyvtár állományába. A MEK gyűjteménye minden szempontból nagyon változatos, jól

tükrözi az internet sokféleségét. Tartalmilag a humán területek dominálnak, a több mint 13 ezer tétel között az első három helyen a szépirodalom, a történelem és a vallás/egyház témakör áll.

Az elektronikus könyvtár létrehozói kezdettől fogva a „nyílt hozzáférésben”, vagyis a kultúra és a tudás szabad áramlásának megtermékenyítő erejében hisznek, így valamennyi dokumentum és funkció mindenkinek szabadon használható. Az átlagosan havi 1 milliós látogatásszám mögött sok a fogyatékkal élő és a határon túli magyar, akiknek természetesen könnyebben elérhető egy ilyen virtuális szolgáltatás, mint a hagyományos könyvtár. A vakok, gyengénlátók és mozgáskorlátozottak számára akadálymentes felület is rendelkezésre áll (vmek.oszk.hu), ennek

megújítása lesz a 2015-ös évre tervezett egyik fő feladat. Kiemelt fejlesztési irány továbbá a hordozható olvasóeszközök (e-könyv formátumok, QR-kódok, mobil felületek és alkalmazások), valamint a szemantikus web (XML és RDF metaadatok) világa.

Hogy az internet gyorsan változó közegében épp egy könyvtári szolgáltatás tudott a kezdetek óta fennmaradni és fejlődik még ma is, az annak a jele, hogy bár a művelődés, a tanulás és a tudományos kutatás jelentős változásokon megy át, a könyvtárak által nyújtott információkövetítésre, könnyű visszakereshetőségre, stabilitásra és esélyegyenlőségre továbbra is igény van.

*Drótos László
MEK-Könyvtár*

ÖRÖKZÖLD

Ebben a rovatban olyan írásokat adunk közre, amelyek ugyan nem napjainkban íródtak, de a könyvtáros szakma számára örökre aktuálisak maradnak.

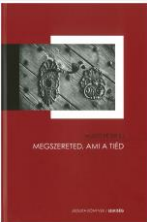
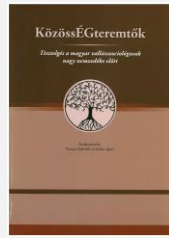
Könyvbecslés, régi könyvek, könyvtárak értékének a megállapítása csak a könyvpiac ingadozó árainak ismerete alapján történhetik, de így is kockázatos vállalkozás. A könyv anyagának: papírosának, borítékának (kötésének) anyagértéke a régi könyv becslésénél a legritkább esetben számít, – a könyv kora, régisége sem irányadó, pedig a legtöbb laikus, akinek 200-300 éves könyve van, gondosan őrzi, hogy ha megszorul, eladásával segíthessen magán. A könyv ritkasága sem mindig érték, mert lehet az a ritka könyv valami hitvány Cicero- vagy Horatius-kiadás, iskolai tankönyv, amely iránt senki

sem érdeklődik, nem tartozik semmiféle gyűjtési körbe. A régi könyv értékét a kereslet, az iránta megnyilvánuló érdeklődés szabja meg. Ha díszesen kiállított, gazdagon illuminált, stílusosan bekötött középkori kódex, vagy Corvina kerül a könyvpiacra, ezek iránt gazdag gyűjtők, állami és magán- könyvtárak részéről nyilvánul meg az érdeklődés, Európában és Amerikában, az érdeklődők egymásra verik az árakat s a könyv százezres, vagy több százezer pengő árón cserélhet gazdát. Ha a piacra kerülő könyv valamely nemzet irodalmának, vagy nyelvének forrásértékű, írott emléke, amely egyetlen vagy kevés példányban

maradt fenn, az illető nemzet a legnagyobb pénzáldozatokra is hajlandó, hogy az a régi forrás az ő tulajdonába kerüljön. Az antikvár-piacra kerülő régi könyvtárak anyaga azonban általában nem ilyen könyvekből áll, – hanem egy-egy országon, egy-egy zárt kulturális egységen belül – nagyrészt ugyanazokból a régi nyomtatott könyvekből, nálunk magyar, latin, német, francia, olasz és angol könyvekből, olykor másnyelvűekből is. A könyvbecslőnek e könyveket kell megbecsülnie. Ha a könyvbecslő maga az antikvárius, aki a saját maga számára, eladás, raktár céljából vásárol, a maga vevőkörét, annak szükségletét és anyagi erejét tartva szem előtt, úgy becsüli meg a könyveket, hogy biztos haszonnal tudja továbbadni. Ha nincs vevője, vagy úgy látja, hogy a vele összekötetésben álló hazai vagy külföldi antikváriusoknál sem tudja „lefedezni magát”, nem veszi át a „régit”, többszázesztendőös könyvekből álló könyvtárat. Pedig esetleg ugyanezt a könyvtárat a szakértő jelentékeny összegre becsülte és pedig alapos utánjárás, katalógusok lapozása és belső érték alapján. Viszont az is megtörténhetik, hogy a szakértő, a leglelkiismeretesebb munka, katalógusárak figyelembevételével lebecsül egy könyvtárat,

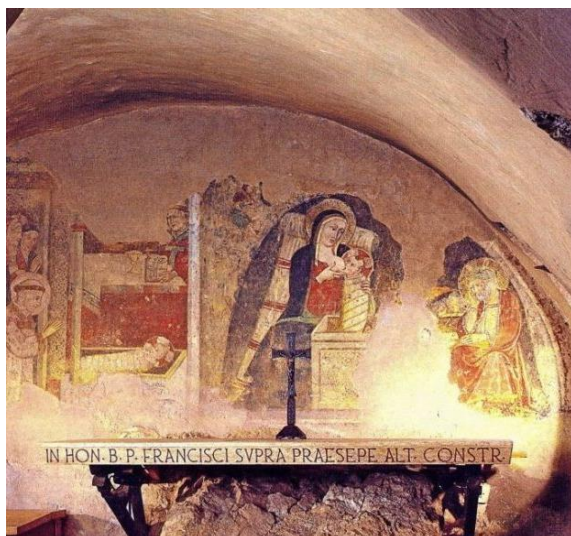
amelyet az antikvárius mégis jó áron vásárol meg, mert egyes darabjai, vagy az egész anyag iránt vevői körében érdeklődésre számíthat. A régi könyvek millióinak tömegében igen nehéz tájékozódni, bár a könyvtárakról megjelent évi, vagy összefoglaló külföldi katalógusok külföldi könyvekre vonatkozólag eddig is hasznos útbaigazítást adtak. A magyar antikvár-piac áraitól azonban eddig összefoglaló áttekintésünk nem volt, de – örömmel jelenthetjük – már készül, sőt sajtó alatt is van és Markai László munkájában az Országos Széchényi-Könyvtár kiadásában rövidesen meg is jelenik, az antikvár-katalógusokban ajánlott és a könyvaukciókon elért árak feltüntetésével. Ez persze nem jelenti azt, hogy könyvbecslés most már e katalógus alapján elvégezhető, mert éppen a katalógusból is kiderül, hogy a piaci árai időnként változók, az egyes könyvek iránti érdeklődés, vagy a közgazdasági helyzet, a könyvvásárlók, tudósok, gyűjtők anyagi helyzetének változása, a könyvek állapota s esetleges bejegyzései szerint. De Markai könyve tájékoztatást fog nyújtani arról, hogy az elmúlt évtizedekben miképpen értékelték a magyar könyvpiacon a forgalomban volt régi könyveket.

Trócsányi Zoltán: Könyvbecslés in Magyar Könyvszemle 63 (1939) 4. p. 310-311.

ÚJDONSÁG		ÚJDONSÁG	
	Mustó Péter		Pusztaí Gabriella, Lukács Ágnes (szerk.)
	Megszeretted, ami a Tiéd		KözössÉGteremtők
	Jézus Társasága Magyarországi Rendtartomány		Tisztelgés a magyar vallásszociológusok nagy nemzedéke előtt
	Budapest, 2014.		DUPress
			Szeged, 2014.

2014 szeptemberében a Magyar ISSN Nemzeti Központtól (Országos Széchényi Könyvtár Kötelezpéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály Gyűjteményszervezési Igazgatóság) nemzetközi azonosító számot igényeltünk az EKE Hírlevélnek. 2014. évi utolsó számunk nyomtatott példányain már szerepel a 2064-9290 ISSN szám. A fejlécben és

az impresszum adatok között az Egyesülés székhelyét (1092 Budapest, Ráday utca 28.) tüntetjük fel, a felelős szerkesztő mellett pedig megjelenik a felelős kiadó személye, aki az Egyesülés elnöke az adott időszakban. A kiadvány elektronikus változatának ISSN számát is megkértük, a tervek szerint megújuló EKE honlapon már szerepelni fog.

Jegyzvén szalmaszállal

– ... mindig és mindig:
bűnökben édesült, iramult napok
hajjaiban fuldokló emberek,
egy szalmaszállal, tudjátok-e?
talan a menthetetlent mentitek.

– ... kívül és belül:
poklosan örvényült, háborult világ,
de a remény sohasem meghaló,
ha minden utolsó szalmaszál
ABBÓL A JÁSZOLBÓL VALÓ!

Nagy Gáspár

*A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető,
felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!*

Lézárva: 2014. december 10.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Felelős szerkesztő: Török Beáta

Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

HU-ISSN 2064-9290

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421